

Predlog platforme o učešću ministra ljudskih i manjinskih prava Fatmira Gjeke na Drugoj međunarodnoj konferenciji o povratku ukrajinske djece, pritvorenih civila i ratnih zarobljenika, koja će se održati 28. i 29. septembra 2026. godine u Torontu, Kanada

I. UVOD

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka učestvovaće na Drugoj međunarodnoj konferenciji o povratku ukrajinske djece, pritvorenih civila i ratnih zarobljenika“, koja će se održati 28. i 29. septembra 2026. godine u Torontu, Kanada, na poziv ministarke vanjskih poslova Kanade Anite Anand (Anita Anand), ministra vanjskih poslova Ukrajine Andrija Sibihe (Andrii Sybiha) i ministra vanjskih poslova Kraljevine Norveške Espena Barta Ajda (Espen Barth Eide).

Kanada, Ukrajina i Norveška sazivaju predmetnu konferenciju kako bi ojačale koordinaciju među partnerskim zemljama i pokrenule konkretnu međunarodnu akciju podrške naporima Ukrajine da osigura povratak nezakonito i prisilno deportovane djece iz Ukrajine, kao i pritvorenih civila i ratnih zarobljenika, zadržanih od strane Ruske Federacije, i doprinijele njihovoj rehabilitaciji i reintegraciji.

Sa fokusom na osobe pogođene agresijom Rusije na Ukrajinu koja je i dalje u toku, konferencija će se baviti konkretnim koracima koje međunarodna zajednica može preduzeti kako bi pomogla procese u tri oblasti: oblasti povratka ukrajinske djece, pritvorenih civila i ratnih zarobljenika.

II. UČEŠĆE MINISTRA NA GENERALNOJ DEBATI

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka učestvovaće na plenarnoj sesiji predviđenoj za davanje nacionalnih izjava.

Ministrovo izlaganje odnosiće se na povratak djece iz Ukrajine, u okviru kojeg će predstaviti zalaganja i doprinos Crne Gore tom procesu, kao i buduće planirane aktivnosti.

Imajući u vidu podatak da je Ukrajina identifikovala preko 20,000 djece koja su prisilno deportovana u Rusiju, te da se tek mali broj njih vratio u Ukrajinu, najveći prioritet je osigurati njihov bezbjedan povratak, rehabilitaciju i reintegraciju.

Crna Gora je od početka agresije Rusije na Ukrajinu u kontinuitetu pomagala Ukrajinu u okviru svojih mogućnosti. Od početka agresije do danas, Crna Gora je prihvatila i smjestila ukupno 15 846 izbjeglih lica sa teritorije Ukrajine kojima je osigurana privremena zaštita u Crnoj Gori.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, na inicijativu Ambasade Ukrajine u Crnoj Gori i ambasadora Nj.E. Olega Herasimenka, organizovalo je ove godine, u saradnji sa

Opštinom Ulcinj i TO Ulcinj, boravak uz fakultativne izlete, za najveću grupu djece iz Ukrajine (36), koja su ostala bez jednog ili oba roditelja, a bila su prisilno deportovana u Rusiju.

Na lokalnom nivou, Opština Kotor i Prijestonica Cetinje organizovale su slične akcije u saradnji sa Ambasadom Ukrajine u Crnoj Gori.

III. ZNAČAJ UČEŠĆA

Crna Gora se pridružila Međunarodnoj koaliciji zemalja za povratak ukrajinske djece koja su deportovana ili prisilno raseljena u Rusiju i privremeno okupirane teritorije 2023. godine i zvanično podržala Rezoluciju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija o povratku ukrajinske djece 3. decembra 2023. godine. Pored toga što je glasala “za”, Crna Gora je bila i jedan od zvaničnih autora ovog dokumenta pod nazivom “Return of Ukrainian Children” (A/RES/ES-11/9) zajedno sa Ukrajinom, članicama Evropske unije i drugim saveznicima. Rezolucija izričito zahtjeva od Ruske Federacije hitan, bezbjedan i bezuslovan povratak sve ukrajinske djece koja su prisilno premještena ili deportovana tokom agresije. Takođe poziva na prekid praksi izmjene državljanstva, usvajanja i brisanja njihovog identiteta.

S obzirom da Ruska Federacija ne dozvoljava pristup humanitarnoj pomoći i međunarodnim organizacijama koje se bave pravima djece, ova Koalicija ima za cilj da napravi dodatan pritisak na Rusku Federaciju i da nađe način kako djecu da vrati kućama.

Prvom sastanku Međunarodne koalicije zemalja za povratak ukrajinske djece koja su deportovana ili prisilno raseljena u Rusiju i privremeno okupirane teritorije, koji je održan 08. decembra 2023. godine, prisustvovao je zvaničnika, predstavnika ambasada i međunarodnih organizacija koje su podržale ovu inicijativu. Pozivajući se na Rezoluciju Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, ukrajinska strana tvrdi da je ruska strana na ovu temu počinila šest ratnih zločina protiv prava djece.

Ispred Crne Gore nacionalnu izjavu dao je ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka.

Učešće Crne Gore na ovom Drugoj međunarodnoj konferenciji o povratku ukrajinske djece, pritvorenih civila i ratnih zarobljenika ima višestruki značaj:

- reafirmacija međunarodnih obaveza;
- doprinos ciljevima Deklaracije Koalicije za repatrijaciju ilegalno deportovane i prisilno raseljene ukrajinske djece;
- predstavljanje aktivnosti u cilju podrške povećanja mogućnosti da se svako ukrajinsko dijete vrati kući;
- jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore kao države posvećene ljudskim pravima, posebno pravima djeteta;

VIII. SASTAV DELEGACIJE I TROŠKOVI PUTA

Pored ministra ljudskih i manjinskih prava Fatmira Gjeke, u sastavu delegacije biće Sanja Žugić, šefica Kabineta i Martin Junčaj, samostalni savjetnik u Kabinetu.

Troškove puta i boravka ministra ljudskih i manjinskih prava i članova delegacije snosiće Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava (troškove smještaja za dva konferencijska dana za ministra pokriva organizator).